

Johann Cothmann Hermann Schuckmann

Disputatio Theologica De Reconciliatione Hominis Cum Deo : iuxta illud 2. ad Corinth. 5. vers. 18. & seqq. Omnia ex Deo, qui reconciliavit nos sibi per Iesum Christum ...

Rostochii: Kilius, 1643

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn737815388>

Druck Freier Zugang

Vert.: H. Schückman

Joh. Cöthmann

Pr. U. theol. 1643.

DISPUTATIO THEOLOGICA

De

RECONCILIATIO- NE HOMINIS CUM DEO.

Juxta illud 2. ad Corinth. 5. vers. 18. & seqq.

Omnia ex DEO, qui reconciliavit nos
sibi per JESUM CHRISTUM, & dedit nobis
ministerium reconciliationis: Quoniam
DEUS erat in CHRISTO: &c.

Quam

Patre, per Filium, in Spiritu, propitio
*Consensu Veneranda Facultatis Theol. & in
inclusa Academia Rostochiensis,*

SUB PRÆSIDIO

IIIIRI Reverendi, Clarissimi & Excellentissimi

DN. JOANNIS COTHMANNI

SS. Theolog. Doctoris, ejusdemquæ in hac U-
niversitate Professoris ordinarij, Dn. Fautoris
& Præceptoris honorandi

*In Auditorio magno, die 15. Novembris,
horis matutinis*

publicè examinandam proponit

M. HERMANNUS Schuckman

Autor & Respondens.

§(o)§

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI KILII, Acad. Typogr.

Anno M. DC. XLIII.

VENERABILI
MINISTERIO
ECCLESIAE RO-
STOCHIENSIS

*Hoc salutis Compendium, amoris & observan-
tiae testimonium reverenter
dicat & offerre*

M. HERMANNUS Schuckman
A. & R.

Πάντα ἐκ τῆς Θεᾶς.

I.

Undamentum reconciliati hominis cum DEO, est Salvator noster JESUS CHRISTUS, persona illa, quā unum sunt DEUS & homo *Unione hypostatica* incomprehensibili, ineffabili, arctissima & indissolubili, sub mutuā *ὑπερσπέρσει*, realique *κοινωνίᾳ*.

II. Vi hujus Unionis DEUS est in CHRISTO, non quemadmodum adest creaturis omnibus per universalem praesentiam, magis alioquin pro harum existentia necessariam; quam aqua aut aer ad piscium vel volatiliū conservationem; nec secundō per gratiam virtutemq; gratiosam, sicut est in Angelis & hominibus sanctis, sive glorificatis iisdem per gloriam & majestatem aeternam; minus verō, quemadmodum praesens est spiritibus & animabus damnatis per ignem rigorosae suae ejusque justissimae inspectionis nunquam extinguibilem.

III. Sed in CHRISTO DEUS est, tanquam in proprio suo corpore (a) per realem & hypostasios & idiomatum communica- (a) Col. 2, 9
tionem absque divulsione.

IV. Duæ ergo diversissimæ naturæ DEI & hominis hîc faciunt unam individuatam personam; personam τῆς λόγῃς σαρκὸς γενομένης; (a) τῆς Θεᾶς ἐν σαρκὶ φανερωθέντος (b) ita enim tremendum (a) Joh. 1, 14.
incarnationis mysterium, in quod prospicere ipsi etiam Angeli desiderant, Scriptura describit; veluti separatam à reliquis modis divinæ praesentiae, imprimis gratiosae; ubi alia persona est inhabitantis Dei, alia Abrahami & cœterorum fidelium, per fidem cum DEO in unitate Spiritus coalescentium. (b) I. Tim. 3 v. 16.

V. Vinculum & terminus Unionis, sicut Trium in DEO personarum *unica Divinitatis essentia*, sicut in homine corporis organi-

A

nici

nici cum animâ uniti *humanitas*; sic duarum in CHRISTO naturarum inseparabili nexu copularum PERSONALITAS est.

(a) Heb. 1, 9
ex Psal. 45.

VI. *Personalitas* hæc, quâ subsistit JESUS Nazareus, ex u-
(b) 1. Cor. 8 *πρότερον λόγος*, unum nobis CHRISTUM constituit, unctum Spiritu
v. 6. Sancto præ confortibus suis citrà mensuram (a) unum DOMI-
(c) 1. Tim. 2 NUM, per quem omnia, (b) unum mediatorem DEI & hominum,
v. 5. hominem JESUM CHRISTUM. (c)

VII. Quod usque adeo verum, ut Sanctum illud, seu ille ipse
puer natus ex muliere in plenitudine temporis, verè sit vereque di-
catur ex primo conceptionis momento secunda Trinitatis persona,
à DEO patre, priusquam voragines essent ab omni seculo possessa,
(a) Prov. 8, 22, 24, residens in essentia Patris per æternam generationem. (a)

VIII. Breviter. Ipse Filius hominis est ipse unigenitus DEI Fi-
lius; qui simul atque descendit in uterum virginis, ex purificato per
Spiritus Sanctum, & à sordibus carnis separato, eoquè suprà natu-
ræ vires e vecto virginali semine proprium sibi templum fabricavit,
assumptura in æternæ suæ ac infinitæ personæ unitatem.

IX. Comitatur hanc Unionem, inexplicabilis, mutua, inti-
ma, reciproca, penetrantis se invicem utriusque naturæ *μετα-
ποιήσις*, quâ, modo nobis incognito, Divina permeat humanam, Hu-
mana Divinam naturam: Nam sicut in mysterio adorandæ Trini-
tatis, ipsa divina essentia & communis est omnibus tribus personis
& tota simul in singulis: Sic & hâc unionem hypostaticâ totus DEUS
(a) Col. 2, 9, in toto est homine, & totus homo in toto DEO; juxta illud: *In ip-
so inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter* (a)

X. Undè nec locus nec spaciū cogitari potest, ubi DEUS sit &
non simul homo, & ubi homo sit, nec DEUS ibi; quicquid etiam
somnia vanissima ratio.

XI. Etsi enim humana natura in se considerata, circumscriptæ
est essentiæ, elevata tamen ad infiniti DEI personalem subsistentiam,
nullibi existit absq; DEO, nec DEUS alicubi absq; homine.

XII. Miserabilem profectò CHRISTUM! si DEUS esset ubi ho-
mo non esset, siquidem hoc modo aliqua pars immensæ divinita-
tis foret extrâ hominem; nec dici amplius posset, quin falsò dice-
retur, omnem plenitudinem divinitatis habitare in homine CHRIS-
TO corporaliter, tanquam in proprio suo tabernaculo: tum enim,
aliquid

aliquid de plenitudine hâc habitaret extra tabernaculum. Absit, autem mentiri nescio (quod non fit citrà horrendam blasphemiam) falsum affingere, & omnipotenti ac infinitæ majestati terminos ponere.

XIII. Mutuam verò & intimam hanc duarum naturarum in uno CHRISTO περιχώρησιν immediate excipit arctissima & realis κοινωνία, quâ λόγος assumens carni assumptæ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος, omne illud, quod DEUS est, & quicquid DEUS habet in universâ suâ majestate, reverâ communicavit. Vi hujus realis communicationis recte Spiritus DOMINI, quicquid humanum est, enunciat de DEO, & quicquid divinum, de homine CHRISTO, per & propter individuam personæ unitatem, servatâ cujusq; naturæ proprietate.

XIV. Ex hoc principio verissimè dicitur **האדם ארני יהוה** (a) 2. Sam. 7, 19. **Homō Dominator Domini** (a) צמח יהוה פרי הארץ Germen Domini fructus terræ (b) צמח צדיק לרורי יהוה צדקנו. Germe Justū Davidis JHOVAH justitia nostra. (c) Verissimè dicitur ὁ υἱὸς τῶ ἀνθρώπου (c) Jer. 23, ὁ υἱὸς τῆς θεῆς τῶ ζῶντος, filius hominis, filius DEI viventis; (d) Ἐκ πατέρων ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς (d) Matih. 28, 9. 16. ὡς τὰς αἰῶνας: Ex patribus CHRISTUS secundum carnem, qui est super omnia DEUS benedictus in secula. (e) ὁ δευτερός ἀνθρώπου (e) Rō 9. 8. ὁ κύριος ἐξ ἑργάν, secundus homo DOMINUS de celo (f) &c. (f) 1. Cor. 15. 47.

XV. Ex eodem principio, quicquid DEUS agit, homo agit & quicquid homo patitur, DEUS patitur, κατὰ τὴν αὐτὴν τῆς υποστάσεως ἐνότητά.

XVI. Sic homine mortificato, DEUS mortificatur carne; (a) (a) 1. Pet. 3, Homine fundente sanguinem DEUS fundit, & fuso proprio sanguine Ecclesiam sibi acquirit. (b) (b) Act. 20.

XVII. Sic vicissim DEO triumphante, homo triumphat; (a) DO- (a) Coloss. MINO operante, homo operatur; (b) DEO regnante, homo regnat, 2, 14, 15. ceteri unus cū DEO, ille homo, qui animam non servavit in vivis. (c) (b) Marc.

XVIII. Ità ergò secundum mentem Apostoli DEUS est in CHRISTO, λόγος nempe unâ cū patre, qui unus cum λόγος: Teste (c) Psal. ipso Salvatore: Ego & Pater unum sumus. Pater in me, & ego in 22, 29, 30. Patre: Omnia, quæ Pater habet, mea sunt:

XIX. Pater namq; quemadmodum ab æterno egit in filio imagine sibi consubstantiali; sic idem pater cum $\lambda\gamma\omega$ agit in humanâ & per humanam $\tau\delta\lambda\gamma\chi$ naturam, ut omnes honorent filium, sicut honorant patrem. vid. c. 5. Johann. Tametsi ipsa Incarnatio & opus satisfactionis non in Patris nec Spiritus S. sed solius filij personâ terminatur.

XX. FUNDAMENTUM igitur reconciliationis nostræ cum DEO, Unionis fidelium cum CHRISTO, transformantis nos in imaginem invisibilis DEI & participes facientis divinæ naturæ, ipsiusq; adeo gratuitæ filiationis, est *DEUS in CHRISTO*.

XXI. Per ipsum enim sicut facta sunt omnia in primâ creatione, sic & fieri omnia in secundâ debuerunt, quæ redemptio est; ut sicut filij eramus stante primavâ integritate, $\epsilon\upsilon\lambda\gamma\omega$, in quo omnia consistunt; sic & filij redderemur per $\lambda\gamma\omega\upsilon$ incarnatum, corrupto Adamo *Coloss. 1. 16 17 18 20. seqq. Conf. Ebr. 2. 11 14. ex Esa. 8. v. 18.* Ubi pueri introducuntur unum quid cum CHRISTO facientes ob ejusdem carnis & sanguinis communionem.

XXII. Et hic ipse DEUS, qui erat in CHRISTO, etiam tum cum derelictum se JESUS clamabat à DEO; DEUS inquam, qui in CHRISTO erat in ipso quoq; sepulchro & depressissimo humiliationis gradu (a) idem DEUS est, qui mundum sibi reconciliavit; Quem non potuisset in Gratiâ recipere, nisi ipse fuisset in CHRISTO. Extrâ CHRISTUM nulla fieri reconciliatio poterat. Quod infra demonstrandum.

XXIII. Præsupponit RECONCILIATIO partem & offendentem & offensam. *Offensa* DEUS est; *Offendens* Mundus; hujus erat secundum naturalem æquitatem petere reconciliationem & lachrymis eam implorare. Sed mutatur hîc natura.

XXIV. Pars offendens, eaq; servilis & abjectissimæ conditionis. secunda quiescit, & vel fugit DOMINI gratiam, quam nihil moratur. Interim læsus & offensus DOMINUS non quiescit, prævenit lædentem infinitâ misericordiâ, & ultrò cedit de jure justissimo, quod æternâ abjectione non alius sed ipse prævaricator pro se tenebatur, nec cedit tantum, sed & Judex sceleratissimæ partis pacem quærit, (a) Eph. 1, & ipse pacem facit (a) non aliter ac si indigus ejus esset, qui sibi
ab

ab æterno sufficiens, ne ullis quidem extantibus creaturis. Stupendum & admirandum commercium.

XXV. Nullum hic meritum præcedit, nisi meritum dicemus quod peccatum est, quod iram non gratiam meretur.

XXVI. Sola creaturæ miseria ad miserendum stimulat misericordiā propter ipsam. Ipse docet miserator. *Non me inquit, vocasti Jacob, nec propter me laborasti Israel, Ego Ego deleo prævaricationes tuas propter me ipsum.* Et alia scriptura. *quis prior dedit ipsi, quod reddatur ei?* Et alia: *Non ex operibus Justitiæ, quæ fecerimus nos, sed propter suam misericordiam salvos nos fecit benignitas & humanitas saluatoris nostri &c.*

XXVII. Fons ergo & principium reconciliationis, ex quo omnia, DEUS est, & DEI *Φιλανθρωπία*: Hic enim nullo motus merito, saltem, quia totus quantus quantus Charitas, creator creaturæ miseretur.

XXVIII. Cumq; nulla citrà redemptionem placatio; ipse precium constituit, constitutum persolvit, persolutum in filio & æquivalens debito, probat & ratum habet, probatum ac semel susceptum offert reconciliandis per verbum reconciliationis, oblatum, in Spiritu applicat per fidem, applicatum verò ceu fidele depositum propter seipsum in fructibus justitiæ ad vitam servat.

XXIX. Quemadmodum igitur ex DEO hæc omnia, ita quoq; ad eundem omnia, qui personis distinctus, essentiā unus: Neq; enim solus pater in CHRISTO, sed & ipse redemptor *ὁ υἱος* sibi ipsi reconciliavit mundum in Spiritu Sancto, (a) ob communem offensio-
(a) *Coloss. 1.20, 22. Eph. 2, 18.*

XXX. Fundatur autem misericordiā hæc in solo Mediatore, nec esse potest absq; illius intuitu, quicquid dicat perversa ratio.

XXXI. Et hîc tantum abest, ut vel tantillum ex eo contaminari, circumscribi, aut minor haberi debeat, quod non merè gratuita, sed admodum rigorosa fuerit divina justitia in exigendo pro peccatis tam sufficientissimo *λύτρω*, ut hoc ipso cum Scripturâ potius reclusam statuamus inscrutabilem bonitatis abyssum, quod non Angelum, non hominem, quorum neuter sufficebat, sed se-

ipsum, pro inimicis, non amicis; pro impiis, non justis, sed justissimo judicio aeternum damnatis, vadem interponere & in corpore suo precium exhibere non aureum, sed sanguineum voluerit.

XXXII. Eat jam stulta ratio, & metiatur gratiam, quæ mensuram excludit, quæq; habet latitudinem & longitudinem sine dimensione, profunditatem & altitudinem sine termino. Scis quanta sit misericordia in CHRISTO? tanta est, quantus ipse; ipse verò immensus, infinitus, incomprehensibilis.

XXXIII. Et hic ille DEUS est, qui in mortem se tradit pro homine redimendo, seq; tradendo nihil tradit nisi Charitatem, cum nec concipi per essentiam possit absq; Charitate.

XXXIV. Testem producimus omni exceptione superiorem in Epistolâ ad Rom. c. 5. *Commendat*, inquit Spiritus, *commendat Charitatem suam in nos DEUS, quod cum peccatores adhuc essemus, CHRISTUS pro nobis mortuus*. Conf. Epistola 1. Johannis, Charitate plenissima. Eradat jam commendationem hanc & elidat qui potest; Poterit nemo, ne quidem versutiæ Spiritus.

XXXV. Objectum Charitatis Mundus est: *mundum enim ceu partem offendentem, reconciliavit sibi DEUS in CHRISTO*.

XXXVI. *Mundus* venit pro omnibus & singulis, in quos transit sanguis & caro, propagata per carnalem ex parentibus generationem; quiq; constituti per unius hominis inobedientiam peccatores, impij, injusti, hostes DEI.

XXXVII. Hi sunt in universum nullis omnino exceptis, quos ipse Judex in gratiam assumit; egregiè scilicet dignos sanctissimi numinis favore.

XXXVIII. Absit ergo (quod conjunctum est cum execrandâ DEI nostri ignominia) immensam Charitatis latitudinem super omnes se diffundentem ad paucos eosque fatali pravisione electos restringi. [Periret hoc ipso maximum afflictæ & titubantis conscientiae solatium.]

(a) Rom. 5. v. 10. XXXIX. Reclamat Paulus, qui factâ collatione inter primū & secundum Adamum, rotundè docet, pertinere gratiam per unius justificationem ad omnes homines in justiciam vitæ. & paulò antè: *si inimici existentes reconciliati sumus DEO per mortem Filij sui, multò magis reconciliati servabimur in vitâ ejus*.

XL. Idem

XL. Idem in nostro textu; in quo *duo* dicuntur, *Primo* mundum cum DEO reconciliatum esse per CHRISTUM, & *secundo* eandem tamen reconciliationem fieri quoad nos per verbum reconciliationis.

XLi. Utrumq; dicitur rectissime, nec ulla hic est pugna. Co- (a) Eph. 2, ram Tribunali divino perfecte jam reconciliatus erat mundus, cum v. 16, 5. DEUS in cruce clamaret, *Consummatum est*, (a) Sed eadem hæc re- Ebr. 10, 14. conciliatio, quæ una & simplex, ut nostra quoque fiat; & nostra maneat, fides facit, concepta ex verbo reconciliationis.

XLII. Declaramus simili, quantumvis dissimili. In gratiam redierat Absalom cum patre Davide, vindex regii, per & propter intercessionem Joab, astu mulieris Tekoitis ab eodem subordinata, Sed nondum gaudebat paterno favore Absalom, antequam vidisset faciem Regis, & prostratus coram eo, osculum à Patre accepisset. 2. Sam. 19.

XLIII. Applico exemplum. Contentus est cælestis pater solâ intercessionem filij peractâ effusissimis in cruce clamoribus, & λύτρωσις in opere *ὑποτάξεως* plenariè exoluto, nec aliud postulat, quàm ut omnes indiscriminatim, pro quibus meritum mediatoris semel intercessit, virtute Spiritus S, quem nemini negat, se applicent ad gratiam, vel oblatam saltem, cum liberum habeant ad Patrem accessum in uno Spiritu, non respuant.

XLIV. Hic processus est, quem DEUS servat in homine salvando, quemque intendit ante omnia secula per æternam prædestinationem. Sicut enim electos per CHRISTUM in tempore sibi reconciliat; sic eosdem reconciliandos sibi ab æterno elegit, & vice versâ. Eph. 1, 4. seqq.

XLV. Ut ego igitur verè sentiam, me reconciliatum DEO, meq; sub gratiâ esse in me ipso experiar, opus est verbo reconciliationis per fidem apprehenso, & in omnem vitam formandam juxta canonem vitæ Christi mansuetè converso, vid. Coloss. 1. 22. 23.

XLVI. Cæteroquin enim nihil mihi proderit CHRISTUS pro mundo mortuus, nisi & ego moriar cum CHRISTO, ac mortuus iustitia fiam in ipso, nec mihi deinceps, sed ipsi vivam, qui pro me, Rom. 6. & mortuus & resuscitatus; Ipse verò in me quotidie resurgat ad gloriam Patris.

XLVII.

XLVII. Ità fiet, utin meâ ipsius conscientiâ firmam fecerim, vocationem & electionem meam ab omni æternitate factam, & certus esse possim plenâ animi *πρόσῳξα*, me verè cum DEO placatum, sistens rigoroso ejus judicio JESUM in me viventem, non aliter ac si ipse præsstitissem pro meis peccatis, quod meoloco CHRISTUS præsstitit, mecum unitus per fidem & charitatem, sub interno Spiritus testimonio, infallibili salutis arrhabone.

XLVIII. Secus agentes, nec universale redemptionis precium suum facientes, manet super eos ira DEI, quæ in nullo tollitur, præterquâ in solo DEI Filio, homine illo, qui solus in gratiâ: vel si agnitâ jam salute & veritate in CHRISTO, postmodû destinatâ voluntate in Spiritû CHRISTI quis peccet, & communem ducar sanguinem N.T. quo semel sanctificatus, tum & redit super ipsum ira DEI, quam antè merebant transgressiones ejus sub priori Testamento; & sequi necesse est multò terribilius judicium, ob reprobatum salutis auctorem, quo rejecto nulla pro peccatis reliqua hostia; comminantè Spiritu in Epistola ad Hebr. c. 10. v. 26. seqq.

XLIX. Et hinc lucem accipit scrupulosa miserèq; vexata quaestio; an damnati æternas daturi poenas ipsimet teneantur satisfacere pro delictis suis, pro quibus jam antè à Christo satisfactum, & an DEUS postulando ab ipsis æternam satisfactionem, (quod justitiæ videtur adversum) bis unum exposcat? Quod ipsum positis ex verbo fundamentis simpliciter negamus. Nunc ad formam reconciliationis.

L. Reconciliatio hominis cum DEO est *mutatio* conceptus iræ in conceptum misericordiæ, quâ creator sententiam, quam dixerat de homine æternum abjiciendo, solius mediatoris intuitu plenè mutat in cogitationes pacis, ubi præsstitâ & acceptâ satisfactione ab innocenti filio, quam vi justitiæ à reo poscebat, antegressorum delictorum oblitus, in gratiam recipit inimicum, justum dicit impium, peccatorem absolvit, usque ad eò, ut, qui naturâ peccator est, nec reputet amplius nec agnoscat prævaricatorem in CHRISTO existentem.

LI. CHRISTUS ergò & principium hic est & finis, & unicum fundamentum, & admirabile temperamentum justitiæ ac misericordiæ divinæ, sinè quo nec sperari nec concipi potest ulla reconciliata gratia.

LII. Tàm

LII. Tam impium certè & contumeliosum fuerit in sanctissimum numen, separari ab actu reconciliationis CHRISTUM & CHRISTI satisfactionem, quàm absurdum & extremè blasphemum, DEUM negare justum.

LIII. Justitia DEI ab homine laesa infinita, infinitum postulabat λύτρον, æquipollens infinito rigori. Illud pendere nulla poterat creatura merè finita. Potuit verò & debuit pendere DEUS in CHRISTO, quia voluit.

LIV. Hinc tota Scriptura *כִּרְאִשִּׁית אֶפְרַיִם אֲמֵן*, loqui nefcit de alio homine & alio salutis medio, præterquàm de CHRISTO *Ἰησοῦν ὁπάω*. Act. 3, 12.

LV. Et quid quæso multis opus? Qui hîc dubitat, intret suam ipsius conscientiam peccatorum mole gravatam, experturus secum ipso, num turbatum & formidine invisibilis judicis vel semel perterritum pectus, sisti ac tranquillari velit imaginariâ quadam gratiâ, non fundatâ in merito CHRISTI; Quod fingere velle, est lumen cum tenebris, paganismum cum Christianismo confundere. Sed propiùs ad rem ipsam.

LVI. Τὸ κατὰλλὰ σσεῖν, κατὰλλὰ σσεῖσθαι; Item ἀποκαταλλάσσειν; cui responder in linguâ sanctâ *כִּפְּרִי רִצּוֹן* & his affinia, ut cætera mittamus; involvunt i. insignem mutationem, quâ Juxta in Patrem, filij iræ in filios complacentiæ, vetus homo in novam creaturam convertitur.

LVII. 2. Pacem, concordiam, communionem, quæ duo per peccatum à se remotissima, DEUM & hominem, in uno CHRISTO DEO & homine simul, ad beatissimum divinitatis consortiū, & homines inter seipsos in unitate corporis per unum Spiritum, amicè invicem convenire facit. Ephes. 2, 15, 16, 18. Conf. tot. contextus.

LVIII. 3. Redintegrationem vel restitutionem, emphaticè dictam ἀνακεφαλαιώσιν, quâ omnia instaurantur, quæ in cælo & terris, reducta iterum ad primum & principalissimum in CHRISTO Caput.

LIX. 4. Emptionem & venditionem interposito certo precio, Gal. 3, 13. quâ venditi sub peccatum, empti vel exempti sumus ex maledictione Legis, per eam, qui factus pro nobis maledictum. 6. 4, 5.

LX. 5. Transactionem, quâ dato aliquo vel promisso, subortum

B

inter

inter partes diffidium finitur: Qualem transactionem anhelat ob-
 aratus ille servus in Evangelio. Itā autem procedit transactio.
 Transigit Filius DEI cum patre nomine generis humani, seipso
 dato: Pater vicissim acceptā satisfactione favorem promittit. Et sic
 inter DEUM & homines tota dirimitur controversia.

LXI. 6. Liberationem & redemptionem, quā vel ex carcere
 captivi redimuntur, alio pro ipsis in carcerem coniecto; vel debi-
 tores, factā creditori sive ab ipsis, sive ab aliis eorum loco solutio-
 ne, nexu aris alieni reipsā solvuntur. Quō pertinet allegatum
 exemplum hominis Regis omne debitum servo deprecanti ex gra-
 tiā remittentis.

LXII. Atq; itā includit reconciliatio evidentem satisfactionem
 vel substitutionem, quā unius sive actio sive passio, venit pro alte-
 rius actione sive passione, & alterius meritum alteri imputatur ad
 remissionem tam culpæ quā pœnæ.

LXIII. Hæc ergo & non aliā ratione reconciliavit nos DEUS
 sibi per filium, qui ✠ & Sponsor noster factus, seipsum pro no-
 bis totum substituit; Omnia illa, quæ agere pro perfectissimā obe-
 dientiā legi præstandā, quæq; non impletā lege, vi annexæ mal-
 dictionis in omnem æternitatem pati nos oportebat, in universum
 omnia solus absolvit.

LXIV. Ipsa quoq; tormenta & cruciatus infernales, quanti qui-
 dem & quotquot unquā cadere possunt in animas iusto iudicio æ-
 ternæ damnationi devotas, exquisitè sustinuit, nisi quod æternitatis
 durationem suppleret in CHRISTO personæ infinitas.

LXV. Et eò respiciunt omnia scripturæ loca, quæ docent, quod
 DEUS se ipsum tradiderit, כּוֹנֵן, precium redemptionis pro ho-
 mine substitutum, לְטָרֶן καὶ ἀντίλυτρον ὑπὲρ πολλῶν, idq; fuisse
 dicitur, non corruptibile aurum vel argentum, sed sanguinem pre-
 ciosissimum, & sic animam cum toto corpore: quia anima carnis
 est in sanguine, (a) Et sanguis, prout ex Lege constat, positus erat super
 altari ad expiandum animas, vel tegumentum eis obducendum; (b)
 Conf. Epistola ad Ebr. c. 9. tribuens sanguini CHRISTI per æter-
 num Spiritum se offerentis, infinitam virtutem expiandi peccata,
 institutā comparatione cum sanguine hircorum vel taurorum, eaq;
 exuberante.

LXVI. Idem

(a) Gen. 9.

(b) Lev. 17,

II.

Ebr. 9. 22.

LXVI. Idem voluit exprem̃ textus, quāquam & DEO, qui
dicunt nostra & universi mundi peccata, proq; iis factum esse com E^a. 53.
munem omnibus propitiationem, cujus typum gesserat emissarius
ille hircus in Levitico.

LXVII. Addantur & illa loca, quæ sistant salvatorem nostrum
hostiam & victimā pro mundi delictis in odorem bonæ fragrantiae
DEO patri seipsum tradentem, habito respectu ad sacrificia V. T.
expiatoria, in quibus tanquam כִּסְיוֹת, in obductis abscondita (a) Psal. 150.
latebat essentialis hæc sapientia. (a)

LXVIII. Quod itaq; in nostro textu dicitur: *omnia ex DEO recon-*
ciliante nos sibi per JESUM CHRISTUM, medium reconciliationi
sufficientissimum; explicatur specialius in locis parallelis per mor-
tem filij DEI, per crucem ejus, in corpore carnis ejus Rom. 5. Eph. 2.
Coloss. 1.

LXIX. Absolvitur autem descripta hætenus reconciliatio dua-
bus partibus, quarum *prior*, non imputari peccata homini pecca-
tori ad reatum vel damnationem, *altera*, imputari contrā justitiā
CHRISTI loco congenitæ & commissæ iniquitatis. Utramq; com-
plectitur Paulus, *illam* in vers. 18. *hanc* in vers. 21.

LXX. Peccata sunt, quæ separant nos & DEUM nostrum.
Illis obstantibus tantum abest, ut homo peccator in quantum nihil
magis est quā caro & sanguis, DEI εὐδοκίαν habeat; ut sit potius
putridum cadaver & foetida abominatio in oculis divinis, quorum
sanctitati omnis etiam cœlorum puritas spurcities est.

LXXI. Peccata igitur ab homine tollenda; quæ tolluntur, ma-
nente in hac vitâ radice, non ut non sint, sed ut non imputentur ad Rom. 7.
reatum (semper enim querelæ ducendæ ipsis etiam sanctis de carnis
infirmirate.)

LXXII. Si verò imputari non debeant, oportet non apparere
in conspectu DEI. hîc ergo, ut non appareant tegumento opus est.
Tegumentum illud est caro & sanguis Messiae cum toto ipsius me-
rito, rubicunda illa vestis sanguine uvæ in torculari conspersa, nubes
illa densissima delens & infra se premens peccatorum magnitudinē;
Eccl. 44. 22.

LXXIII. Tegumentum hoc dum intuetur cœlestis pater

talem non videt, damnare talem nequit.

LXXIV. Tegumenti hujus, quo mediante cohabitare incipit ignis consumens ligno per se arido, non tamen absumto in fervore justitiæ, erat sub veteri sanctuario, cui ipsum Domini corpus ceu novum successit; typus quispian vel signum præfigurans כפר illud; in N.T. ἱλασθριον, dictum communiter propitiatorium.

LXXV. Idem & illud volebat, quod כפר vocatur in Lege, Redemptionis nempe pretium, tegens redemptos à plaga infligendâ. Locus est clarus Exod. 30, 12. &c: ונתנו ארש כפר נפשו ליהוה

בכפר אותם ולא יהיה בהם נגף בכפר אותם

LXXVI. Tegumentum ergo non imputandi peccati Christus est, tam heri quàm hodiè, isq; unitus per fidem cum credentibus, ut ita soli non sint, nec soli appareant, sed CHRISTUS semper & ubiq; cum ipsis

LXXVII. Tegumentum verò constitui nō potuisset, nisi factus antè & ipsum peccatum, & hostia simul reputata pro peccato, in similitudine carnis peccati, & sic animam suam reatū posuisset, qui שם est. Quod ipsum etiam per aliam eamq; propriissimam vocem חטאת utrumq; complectentem typicè exponit Leviticus in Lege.

LXXVIII. Cum lege concordat Paulus, qui fundamentum reconciliationis hoc ponit. Eum inquit, qui non noverat peccatum, pro nobis fecit peccatum.

LXXIX. Hic duo conciliantur, quæ ratio sibi relicta nunquàm conciliaret. Peccatum non novisse, & peccatorem esse.

LXXX. Peccatum non noverat, & sic nec dolum in ore suo; Erat enim ἀναμάρτητος, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμωγων : Et sic separatus à primo Adam, qui egrogie noverat nuditatem suam transgressor factus

LXXXI. Talem esse decebat Sacerdotem nostrum, non opus habentem pro suis primum peccatis satisfacere, quæ nulla erant, sed alienis duntaxat, quæ infinita.

LXXXII. Idem ergo peccator erat, qui non erat, & qui non peccatum, fiebat peccatum; Peccator certe maximus, quo majorem terra non tulit. Hic enim maledictus in ligno omnes omnium

pannum hominum iniquitates a primo Adamo usq; ad ultimum, quem dies Domini vivum deprehendet, omnes infirmitates, omnia scelera & flagitia, illa quoq; ad quæ natura contremiscit, volente irâ cælesti patre, cum impetu irruentia solus bajulavit, solus immensa peccatorum mole pressus torcular calcavit, & calcando nos sublevavit.

Esa. 53.

LXXXIII. Eo jam per CHRISTUM sublato, quo DEO nostro toti displicemus, successit in nobis, quo iterum placere possumus. Placemus per justitiam CHRISTI perfectam includentem obedientiam. Admiranda perfectio commutatio, emphaticè h. l. exposita! CHRISTUS fit peccatum, ut nos in ipso non iusti tantum coram DEO, sed & DEI essemus justitia, non infusa sed imputata, vi unionis fidelium cum CHRISTO, novam facientis creaturam.

LXXXIV. Hanc justitiam dum habet fidelis anima, in ipsas etiam interni tentationes adducta, habet omnino, quod opponat rigorofo DEI judicio, poscenti debitorum solutionem, quam filiali fiducia debere se negat; hoc argumento movens patrem: nō posse eum, quod semel invenit in proprio filio, & inventum horrendis modis punivit, puniendoq; damnavit, denuò vigore justitiæ in servo animadvertere, cœu nihil desiderantem in filij satisfactione. Velle potius cor patrum, ut servo pareat, cum filio non pepercerit loco servi. Urgere illud æterni sacerdotis ineffabilem intercessionem, cum sanguine pretiosissimo semel introducto in sanctum sanctorum, & deposito in DEI conspectum, ibiq; perpetuo clamore non vindictam, sicut Abelis iusti, sed misericordiam pro peccatoribus flagitantī.

LXXXV. Ità ergo homo peccator CHRISTUM intuens, jure poscit à patre, quod nullo jure poterat, seipsum intuens. In se enim, ut ut fugat justitiam aliquam, nihil videbit, nisi pannum lacerum & vestem conspurcatam: prohi miserum tegumentum! In CHRISTO contrà perfectissimam apprehendit justitiam, quam suam facit ætistimo cognationis vinculo, usq; adeò ut dicere audeat: *Justifica me DEUS propter justitiam meam*, quæ filij tui est. Unde & grava in CHRISTO, nihil aliud est, quam ipsa Evangelij justitia.

Eph 2.
Col. 1, 23.

LXXXVI. Quemadmodum jam à parte reconciliantis nullus omnino defectus, sic, ut reconciliata gratia nostra reconciliandorum fiat, applicatione opus est. Applicationem præstat *verbum reconciliationis*, seu effectus & consequens necessarium ex ipso redemptionis opere, ut rectè liceat asserere: Qui mundum sibi reconciliavit in CHRISTO, idem est, qui dedit Apostolis verbum reconciliationis: Et iidem, quos semel sibi per filium reconciliavit, reconciliantur DEO per verbum.

LXXXVII. Efficaciam verò, ut sit & maneat verbum reconciliationis, virtutemq; habeat salvandi credentes, movendi ac reconciliandi DEO averfas à DEO conscientias, non aliudè habet, *Prov. 1, 23.* (quia nec humanæ est nec Angelicæ auctoritatis, sed DEI solius) præterquam à DEI spiritu, qui semper adest verbo, ut sinè ipso ne cõcipi possit verbum, quà DEI verbum, distinctum à sermonibus humanæ sapientiæ.

LXXXVIII. Prolixius id deducere, nostri non est instituti. Provocamus ad fidelium experientiam, quæ plus efficere dicet unicum verbum conjunctum cum demonstratione Spiritus & virtutis, quàm sinè Spiritu integra pomposa orationis plausura.

LXXXIX. Ratio est hæc, quia DEUM agnoscit autorem, ponentem illud in Apostolis, ut ipsorum ministerio ad alios perveniat. Sic hodiè idem verbum ordinariè DEUS ponit in mentibus fidelium, imprimis illorum, quos dispensationi mysteriorum suorum peculiariter destinavit.

(4) 2. Pet. I XC. DEO igitur ponente, faceßat oportet *ὅτι ἐπὶ λουὶς* (a) quæ sensum verbi non elicit ex scriptura, sed animo præoccupato infert Scripturis sæpè absurdissimum. Pro exemplo sistimus speciosa hæreticorum volumina.

XCI. Ponit autem DEUS verbum reconciliationis in mentibus sibi hodiè deditis, per catenatâ fontium scrutationem & ex iis deductam cognitionem, nixam virtute Spiritus S., ut dictatoris, sic & optimi dictatorum interpretis, in omnem veritatem omnes eos ducentis, qui animo à vanitate ad Deum converso & per cõtinuas preces in paternum DEI affectum se penetranti, implorant auxiliũ hujus Spiritus, quem benignissimus pater nullis in CHRISTO petentibus negare

negare potest. Si enim negaret, promissionem suam, & sic lei. *Matth. 7.*
plum negaret, quod impossibile.

XCII. Undè est, quod hoc modo per Spiritum ducti, non sint
ἀποδιδάκτοι, vel pendentes ab humanâ sapientiâ, sed *ἡγεμόνες*, (a) *Jer. 31.*
vi foederis novi, cui hæc annexa promissio. Omnes erunt docti à
34.
Domino per Spiritum. (a) *Esa. 54. 13.*

XCIII. Quod ipsum sicut commune omnium in genere fide-
lium ob gratiam communē; sic *διακονία τῆς καὶ ἀγαπῆς*, admini-
stratio reconciliationis illorum propriâ est, quibus datur à DEO;
Datur autem legitime vocatis, qui non tam ire in messem Domini,
quam trudi videntur.

XCIV. Horum officium est, interpretes agere voluntatis divi-
næ, & sic legatione fungi pro CHRISTO, invisibili eoq; solo Eccle-
siæ capite.

XCV. Objectum Legationis sunt homines, ad quos mittun-
tur; captivandos sub obedientiam fidei, & colligendos per verbum
ad intimam unius Spiritus communionem, sub uno capite
CHRISTO.

XCVI. Tenor vel summa legationis hæc est; *Reconciliamini DEO,*
seu, quod idem, *pœnitentiam agite & credite Evangelio.* Estote in
CHRISTO *novâ creatura.*

XCVII. Finis & fundamentum, ut ipsius reconciliationis,
ita totius ad reconciliandum legationis, est is, qui non noverat
peccatum, factus pro nobis peccatum, ut nos essemus iustitia in ipso
& sic novâ creatura.

XCVIII. Modus expediendi hanc legationem, ut ut in se diffi-
cilimus, facilis erit, si semper & ubique respectum habeat Legatus
ad legantem DEUM & sanctissimam ejus voluntatem.

XCIX. Ubi hoc in primis notandum; Non violenter cogi volunt
humanæ mentes, sed amicè tractari, & precibus ad reconciliatio-
nem invitari, præeunte Apostolo; dum inquit; *θεομεγαλυνεῖς Χριστῷ.*
Et alibi. Obsecro vos fratres per miserationes DEI.

C. Tandem verò quemadmodum ex DEO omnia, ita & hoc
loco ad DEUM omnia. DEUS enim est, qui hic obsecrat & exhorta-
tur per ministros. Ministri autem *συνεργοί*, adjutores & coopera-
rij DEI.

CI. Plu-

CI. Plura de his alibi. Quæ hæcenus ad normam loci Aposto-
 lici adducta, per synopticam ἀνακεφαλῶσιν contrahimus hoc
 » modo: DEUS offensus ab homine per peccatum, prout est immen-
 » sæ misericordiæ, cedit de jure summo, cogitat de homine in gratiam
 » recipiendo, nullo motus nostro merito; Quod cum fieri non posset
 » citra redemptionem, ipse invenit λύτρον, modum & rationem.
 » Mittit filium in carnem, damnat peccatū in corpore ejus, Ratam ha-
 » bet satisfactionem filij, offert partem gratiam per verbum, applicat
 » eredentibus per fidem, obsignat per internū testimonium Spiri-
 » tus S. arrhabonis certissimi, firmam reddit per continuam no-
 » væ creaturæ formationem, ad finem fideliter servat, animam de-
 » nique ita sibi reconciliatam æternum in se glorificat; ut ex
 » DEO, in DEO, ad DEUM omnia, & ipsi soli Gloria per
 » Filium, in Spiritu Sancto.

XL. Idem in nostro textu; in quo
dum cum DEO reconciliatum esse per
eandem tamen reconciliationem fieri
conciliationis.

XL. Utrumque dicitur rectissime,
nam Tribunali divino perfecte jam re
DEUS in cruce clamaret, *Consummata*
conciliatio, quæ una & simplex, ut
maneat, fides facit, concepta ex verbo.

XLII. Declaramus simili, quantum
dierat Absalom cum patre Davide, vi
tercessionem Joab, astu mulieris Te
ta, Sed nondum gaudebat paterno fa
set faciem Regis, & prostratus cora
pisset.

XLIII. Applico exemplum. C
intercessione filij peractâ effusissimis
in opere *ἀπειθήσεως* plenarie exolu
ut omnes indiscriminatim, pro quib
intercessit, virtute Spiritus S, quem in
gratiam, vel oblatam saltem, cum lib
cessum in uno Spiritu, non respuant.

XLIV. Hic processus est, quem DE
quemque intendit ante omnia secul
nem. Sicut enim electos per CHR
ciliat; sic eosdem reconciliandos sibi

XLV. Ut ego igitur verè sentiam
sub gratiâ esse in me ipso experiar, op
per fidem apprehenso, & in omnem v
nem vitæ Christi mansuetè converso

XLVI. Cæteroquin enim nihil in
mundo mortuus, nisi & ego moriar
iustitia fiam in ipso, nec mihi deinceps
& mortuus & resuscitatus; Ipse verò
gloriam Patris.

ut, *Primo* mun
M, & *secundò*
per verbum re-

pugna. Co- (a) Eph. 2,
et mundus, cum v. 16, 5.
eadem hæc re. Eph. 10, 14
iat; & nostra
nis.

In gratiam re- 2. Sam. 19
& propter in-
em subordina-
antequã vidis-
m à Patre acce-

lestis pater solâ
tribus, & *ἀντιπα*
ostulat, quàm
mediatoris semel
se applicent ad
ad Patrem ac-

mine salvando,
prædestinatio-
ore sibi recon- Eph. 1, 4
it, & vice versâ. *seqq.*

tum DEO, meq;
reconciliationis
am juxta cano-
22. 23.

CHRISTUS pro
O, ac mortuus
n, qui pro me Rom. 6.
lic resurgat ad

XLVII.